

Plans, Results and Ramifications

I. Introduction:

Re-examining the Connecting Storyline Running Through Parshiot Toldot,
 Vayetzei, Vayishlach

The Root Causes and Rivka's Plan

A.

בראשית כה:כז-כח

ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים
 ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב:

And the lads grew up, and Esau became a skillful hunter, a man of the field; but Yaakov was a mild man, abiding in tents.

And Yitzchak loved Esav, for he did eat of his game; and Rivka loved Yaakov.

בראשית פרק כז

(ו) ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר:
 (ז) הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברככה לפני יקוק לפני מותי:
 (ח) ועתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אתך:
 (ט) לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב:
 (י) והבאת לאביך ואכל בעבר אשר יברכך לפני מותו:

6 And Rivka had said to Yaakov her son, saying: 'Behold, I heard your father speak to your brother, saying: **7** Bring me game and make me delicacies, and I will eat, and I will bless you before Hashem before my death. **8** And now, my son, listen to my voice to that which I command you. **9** Please go to the flock, and fetch me from there two choice young kids of the goats; and I will make of them delicacies for your father, as he loves; **10** and you will bring it to your father, and he will eat, so that he may bless you before his death.'

B. Two Areas of Question...

- Practicalities: Did Yitzchak really mean to exclude Yaakov from a blessing? What drove Rivka to create her plan? What would be the value of a "bracha in error?" What exactly was her plan? Did she succeed?
- Ethics: Do the ends justify the means? Did Yaakov participate willingly in his mother's plan? What were the ramifications?

II. Yitzchak's Strategy vs Rivka's Strategy

A. The Blessing

בראשית פרק כז

(כז) ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יקוק:
 (כח) ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש:
 (כט) יעבדוך עמים וישתחו וישתחו לך לאמים הוה גביר לאחריך וישתחו לך בני אמך ארריך ארוך
 ומברכיך ברוך:

27 And he came near, and kissed him. And he smelled the fragrance of his raiment, and blessed him, and said: See, the fragrance of my son is as the fragrance of a field which Hashem has blessed. **28** And may God give you of the dew of heaven, and of the fatness of the earth, and abundant grain and wine. **29** Peoples will you, and nations will bow down to you. Be a lord over thy brethren, and your mother's sons will bow down to you. Cursed be those who curse you, and blessed be those who bless you.

- What is missing in this blessing?

B. A Second Blessing

בראשית פרק כח

(א) ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אתו ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען:
 (ב) קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך:
 (ג) ואל שדי יברך אתך ויפרך וירבך והיית לקהל עמים:
 (ד) ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגריך אשר נתן אלהים לאברהם:

1 And Yitzchak called Yaakov, and blessed him, and charged him, and said to him: 'You shall not take a wife from the daughters of Canaan. **2** Arise, go to Paddan-aram, to the house of Betuel thy mother's father; and take for yourself a wife from there from the daughters of Lavban thy mother's brother. **3** And may God Almighty bless you, and make you fruitful, and multiply you, and may you be a congregation of peoples; **4** and may He grant you the blessing of Avraham, to thee, and to your offspring with you; that you may possess the land of your sojourns, that God gave unto Avraham.'

- What does this second blessing contain that the first did not?
- Can the existence of two blessings provide us with a key to Yitzchak's strategy? At face value, does his plan have merit?

C. Understanding Rivka

- What might have been Rivka's concerns?
- What was she attempting to accomplish?
- How might have method and goal have worked in tandem in her plan?

D. Was Rivka's plan Successful?

בראשית כט: ז-יא

ויאמר הן עוד היום גדול לא-עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו
 ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל-העדריים וגללו את-האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן
 עודנו מדבר עמם ורחל באה עם-הצאן אשר לאביה כי רעה הוא
 ויהי כאשר ראה יעקב את-רחל בת-לבן אחי אמו ואת-צאן לבן אחי אמו ויגש יעקב ויגל את-האבן מעל פי
 הבאר וישק את-צאן לבן אחי אמו
 וישק יעקב לרחל וישא את-קלו ויבך

He said, "It is still broad daylight, too early to round up the animals; water the flock and take them to pasture."

But they said, "We cannot, until all the flocks are rounded up; then the stone is rolled off the mouth of the well and we water the sheep."

While he was still speaking with them, Rachel came with her father's flock—for she was its shepherd.

And when Jacob saw Rachel, the daughter of his mother's brother Laban, and the flock of his uncle Laban, Jacob went up and rolled the stone off the mouth of the well, and watered the flock of his uncle Laban.

Then Jacob kissed Rachel, and broke into tears.

בראשית ל: כה-ל

ויהי כאשר ילדה רחל את-יוסף ויאמר יעקב אל-לבן שלחני ואלכה אל-מקומי ולארצי
 תנה את-נשי ואת-ילדי אשר עבדתי אתך בהן ואלכה כי אתה ידעת את-עבדתי אשר עבדתיך
 ויאמר אליו לבן אס-נא מצאתי חן בעיניך נחשתי ויברכני יהוה בגללך
 ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה
 ויאמר אליו אתה ידעת את אשר עבדתיך ואת אשר-היה מקנך אתי
 כי מעט אשר-היה לך לפני ויפרץ לרב ויברך יהוה אתך לרגלי ועתה מתי אעשה גם-אנכי לביתי

After Rachel had borne Joseph, Jacob said to Laban, "Give me leave to go back to my own homeland.

Give me my wives and my children, for whom I have served you, that I may go; for well you know what services I have rendered you.”

But Laban said to him, “If I have found favor in your eyes. I have learned by divination that יהוה has blessed me on your account.”

And he continued, “Name the wages due from me, and I will pay you.”

But he said, “You know well how I have served you and how your livestock has fared with me. For the little you had before I came has grown to much, since יהוה has blessed you wherever I turned. And now, when shall I make provision for my own household?”

בראשית ל:מג

ויפרץ האיש מאד מאד ויהי־לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמרים

So the man grew exceedingly prosperous, and came to own large flocks, maidservants and menservants, camels and donkeys

בראשית לב:יד-יז

וילן שם בלילה ההוא ויקח מן־הבא בידו מנחה לעשו אחיו
 עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים ואילים עשרים
 גמלים מיניקות ובניהם שלשים פרות ארבעים ופרים עשרה אתנת עשרים ועירם עשרה
 ויתן ביד־עבדיו עדר עדר לבדו ויאמר אל־עבדיו עברו לפני רוח תשימו בין עדר ובין עדר

After spending the night there, he selected from what was at hand these presents for his brother Esau:

200 she-goats and 20 he-goats; 200 ewes and 20 rams;

30 milch camels with their colts; 40 cows and 10 bulls; 20 she-asses and 10 he-asses.

These he put in the charge of his servants, drove by drove, and he told his servants, “Go on ahead, and keep a distance between droves.”

III. Means and Ends

A. Yaakov’s Immediate Reaction

בראשית פרק כז

(יא) ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק:
 (יב) אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה:

12 Perhaps my father will feel me, and I shall be as a mocker in his eyes; and I will bring upon myself a curse, and not a blessing.¹

בראשית פרק כז

(יד) וילך ויקח ויבא לאמו ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו:

14 And he went, and fetched, and brought to his mother; and his mother made delicacies, such as his father loved.

B. Rabbinic Struggle: A Spectrum of Approach

רש"י בראשית פרק כז

(יט) אנכי עשו בכורך - אנכי המביא לך, ועשו הוא בכורך:
 (כד) ויאמר אני - לא אמר אני עשו אלא אני:

רבנו בחיי בראשית כז:יט

גם בכאן כשאמר אנכי עשו בכורך רצה בו אנכי במקום עשן ובכורך כלו' לבכורה ובשביל הבכורה רצה יצחק לברך את עשו, וע"כ היו הברכות ראויות ליעקב במקומו שכבר לקח ממנו הבכורה, והוא מכחו בא לבכורה ולכל הראוי לה והבא מכחו של חברו הרי הוא כמוהו ועומד במקומו, שהרי המלאך כשהיה מדבר עם הנביא היה אומר אני ה', וכן הנביא כשהיה מדבר עם ישראל, ומפורש מצינו שאמר המלאך ליעקב אנכי האל בית אל כי ידבר בלשון שולחו ומזה אמר יעקב אנכי עשו בכורך, שאילו היה אומר אנכי עשו ושותק היה דבורו בלתי אמתי, ומפני זה הזכיר בכורך כי בסבת הבכורה הוא בא במקום עשו, וכ"א אתה זה בני עשו, כלו' שיש לי לברך, ויאמר אני לא אמר אני עשו אלא אני, כלו' אני הוא שאתה ראוי לברך.

Rashi, Rabbeinu Bachya, and others-unwilling to accept the possibility of deceit

Akeidat Yitzchak, Rebbe Zissel of Kelm, Nachshoni- All's fair in love and war.

Yitzchak was obligated to use all means at his disposal to defeat Esav

C. What Goes Around Comes Around...

בראשית פרק כט

(כו) ויאמר לבן לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה:

26 And Lavan said: 'Such is not done in our place, to give the younger before the elder.'

Yaakov is deceived by...

1. Lavan, again and again
2. Leah (and Rachel)
3. Shimon and Levi
4. The brothers

בראשית רבה טז

אמר רבי חנינא כל מי שהוא אומר שהקדוש ברוך הוא ותתן הוא ותתרון בני מעוהו, אלא מאריך אפיה וגבי דיליה, זעקה אחת הזעיק יעקב לעשו, דכתיב: כשמע עשו את דברי אביו ויצעק זעקה, והיכן נפרע לו בשושן הבירה, שנאמר: ויצעק זעקה גדולה ומרה עד מאד